

ÇOĞULCULUK ALEVİLER VE DİN EĞİTİMİ

Dr. Nurullah BORA

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 40

Kitap Adı: Çoğulculuk, Aleviler ve Din Eğitimi

Book Title: Pluralism, Alevis and Religious Education

Yazar | Author: Nurullah Bora | orcid.org: 0000-0002-5811-0451

Editör | Editor: Muhammed Muhdi Gündüz | orcid.org: 0000-0003-0262-1989

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Nisan 2025 | April 2025

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 220

ISBN: 978-625-5959-11-9

DOI: 10.70717/dta.9786255959119

Atıf Bilgisi | Cite as: Bora, Nurullah. *Çoğulculuk, Aleviler ve Din Eğitimi* - Bursa:

DTA Yayıncılık, 2025

1. Din | Religion
2. Din Eğitimi | Religion Education
3. Alevilik | Alevism

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout

Samet TORUN - Ahmet TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

Telefon: +90 507 227 1297

e-posta: bilgi@dtayayincilik.com.tr

web: www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.

Without the permission of the publishing company, the whole or part of the book cannot be printed, published, reproduced or distributed electronically, mechanically or through photocopying.

ÇOĞULCULUK ALEVİLER VE DİN EĞİTİMİ

Dr. Nurullah BORA

Bursa 2025

Nurullah BORA

1981 yılında Ağrı'da doğdu. Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı (2005). Yüksek lisans çalışmasını Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda "Çoğulculuk Açısından Alevilere Göre Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi" adlı teziyle yaptı. (2009) Doktora eğitimini Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Din Eğitimi alanında "Din Eğitiminin Referans Noktası Olarak Sosyal Medya Vaizleri-İstanbul Örneği" adlı teze tamamladı. (2023)

Yazar, din eğitimi, eğitimde çokkültürlülük, sosyal medya ve din eğitimi, Alevilik ve din eğitimi gibi konularda çalışmalar yapmaktadır. Eğitimde dijitalleşme ve eğitim materyalleri hazırlama konularında araştırmalar yürütmektedir. Akademik alanda yayımlanmış bildiri, tebliğ ve kitap bölümleri bulunmaktadır. 2005 yılında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak atanıp, Muğla, Sakarya, Ağrı ve İstanbul illerinde görev yapmıştır. 2014-2019 yıllarında İstanbul MEM Stratejik Planlama ekibinde ekip üyesi ve koordinatör olarak görev almıştır. Şu anda Millî Eğitim Bakanlığı'nın ders kitabı hazırlama komisyonunda görevine devam etmektedir.

He was born in Ağrı in 1981. He completed his undergraduate education at Marmara University Faculty of Theology (2005). He completed his master's degree at Sakarya University Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and Religious Sciences with his thesis titled "Religious Education and Teaching in Turkey According to Alevis in Terms of Pluralism". (2009) He completed his doctorate in Religious Education at Marmara University Institute of Social Sciences with his thesis titled "Social Media Ministership as a Reference Point of Religious Education-Istanbul Example". (2023) The author works on topics such as religious education, multiculturalism in education, social media and religious education, Alevism and religious education. He conducts research on digitalization in education and preparation of educational materials. He conducts research on digitalization in education and preparation of educational materials. He has published papers, notifications and book chapters in the academic field. He was appointed as a teacher of Religious Culture and Ethics in 2005 and worked in the provinces of Muğla, Sakarya, Ağrı and Istanbul. He worked as a team member and coordinator in the Istanbul MEM Strategic Planning team between 2014 and 2019. He currently serves in the textbook preparation commission of the Ministry of National Education.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	9
Kısaltmalar Listesi.....	11
Giriş.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM ALEVİLİK

1. Aleviliğin Tarihi Arka Planı	23
1.1. İlk Müslüman Türkler.....	23
1.2. Anadolu'da Türkler.....	28
1.3. Hacı Bektaş-ı Veli ve Bektaşilik.....	30
1.4. Hurufiliğin Etkisi	34
1.5. Safevilik ve Şii Unsurların Etkisi	35
1.6. Bektaşilik-Kızılbaşlık Ayrımı	39
1.7. Cumhuriyet Döneminden Sonra Alevilik	41
2. Alevilikte İnanç.....	42
3. Alevilikte Adap, Erkân.....	45
3.1. Teşkilat.....	45
3.2. Ayin ve Erkanlar	46
3.2.1. Cem.....	47
4. Alevi Ahlâkı.....	51

İKİNCİ BÖLÜM DİN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ÇOĞULCULUK

1. Çoğulculuk Nedir?	55
1.1. Çoğulluk-Çoğulculuk	55
2. Farklı Çoğulcu Yaklaşımlar.....	58
2.1. Charles Taylor'un Çoğulculuk Yaklaşımı.....	58
2.2. Will Kymlicka'nın Çoğulculuk Yaklaşımı.....	61
2.3. Jürgen Habermas'ın Çoğulculuk Yaklaşımı.....	64
3. Dini Çoğulculuk-Dinde Çoğulculuk.....	65
3.1. Dini Dışlayıcılık (Exclusivism).....	66
3.2. Dini Kapsayıcılık (Inclusivism)	69
3.3. Dini Çoğulculuk	70
3.4. Dinde Çoğulculuk.....	75
4. Çoğulculuk ve Din Eğitimi	77
5. Çoğulcu Din Eğitimi Modelleri.....	78
5.1. Belli Bir İnancı Savunan (Confessional) Yaklaşım.....	78
5.2. Bir İnancı Savunmayan (Non-Confessional) Yaklaşımlar	81
5.2.1. Mezhepler Üstü Din Eğitimi Yaklaşımı	81
5.2.2. Mezhepler Arası Din Eğitimi Yaklaşımı.....	83
5.2.3. Dinler Arası Din Eğitimi Yaklaşımı	84

5.2.4. Fenomenolojik Din Eğitimi Yaklaşımı	85
5.2.5. Yorumlayıcı Din Eğitimi Yaklaşımı	88

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALEVİLERİN DİN EĞİTİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

1. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	
Dersi ile İlgili Görüş ve Talepler	95
1.1. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin	
Statüsü Hakkındaki Görüşler	96
1.1.1. DKAB Dersi Aleviliğe Yeteri Derecede	
Yer Verilerek Devam Etsin	96
1.1.2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi	
Tamamen Kaldırılsın	100
1.1.3. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi	
İsteğe Bağlı Osun	104
1.2. DKAB Dersi ve Çoğulculuk	108
1.2.1. DKAB Dersi Çoğulculuk Anlayışına	
Uygun Olarak Verilmelidir	108
1.3. Alevilik ve Farklı Yorumları:	
Aleviliğin Farklı Yorumları Var Mıdır?.....	117
1.4. İsteğe Bağlı Din Eğitimi	132
1.4.1. İsteğe Bağlı Din Eğitimi Verilebilir	133
1.4.2. İsteğe Bağlı Din Eğitimi Verilmemelidir	135
1.5. Yeni DKAB Dersi Müfredat Programının Yeterliliği	140
1.6. Okul Dışı Din Eğitim-Öğretimi	148
Etkinliklerine Bakış	148
1.7. Alevilerin DKAB Derslerinde Yaşadıkları Sıkıntılar	155
1.8. AİHM'nin DKAB Dersi Kararı Konusundaki Görüşler	158
2. Diyanet Konusundaki Talepler	163
2.1. Diyanet İşleri Başkanlığı Konusundaki Düşünceler	163
3. Cemevleri-Dedeler Konusundaki Görüş ve Talepler	168
3.1. Cemevlerinde Alevilik Din Eğitim-Öğretimi	169
3.1.1. Cemevlerinde Alevilik Din Eğitim-Öğretimi	
Yapılabilmekte midir? Nasıl Yapılmaktadır?	169
3.1.2. Cemevlerinde Alevilik Din Eğitim-Öğretimi	
Kimler Tarafından, Hangi Tür Materyaller Kullanılarak	
Yapılmaktadır?	175
3.2. Dedelerin Yeterliliği ve Etkinliği	179
3.3. Alevilerin Cemevleri Konusundaki Talepleri	186
Sonuç	195
Kaynakça	205